

Informatiebundel

BYZANTIJS BESTUUR

A. Doumen | 2018/2019

Naam groepsleden:

Onderzoeksvragen

Jullie kunnen kiezen uit de opgestelde onderzoeksvraag of jullie stellen een eigen onderzoeksvraag op.

1. Welke rol speelden keizers in het Byzantijnse bestuur?
2. Hoe functioneerde het bestuur in het Byzantijnse Rijk?

Onze keuze is: ____

Geef jullie keuze door aan je leerkracht.

Gebruik de achtergrondinformatie om je onderzoeksvraag op te lossen.

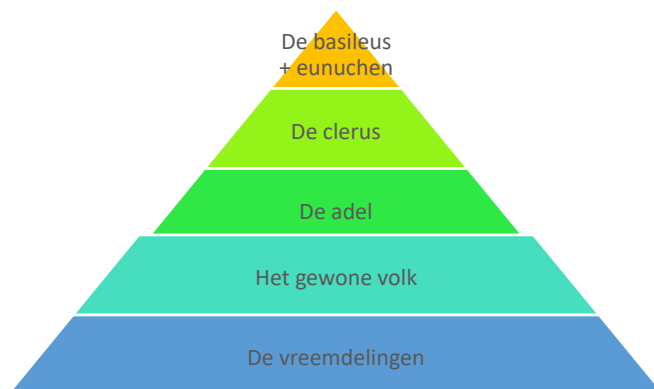
Tips:

- Duid in de achtergrondinformatie de domeinen aan. Zo heb je een overzicht welk stukje informatie, bij welk domein hoort.
- Soms kan informatie in meerdere domeinen geplaatst worden. Het kan ook gebeuren dat je **niet** alle domeinen kunt toepassen.
- Maak eventueel deelvragen. Dit kan je helpen om een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag.
- Staan er moeilijke begrippen in de tekst of snap je een woord niet? Zoek het op en schrijf het erbij!
- Zelf informatie opzoeken mag altijd. Kijk goed naar de bronnen die je gebruikt of deze betrouwbaar zijn.

Achtergrondinformatie

Jullie gaan onderzoek doen naar het bestuur binnen het Byzantijnse Rijk. Binnen een machtig rijk, wil iedereen graag hogerop komen. Dat was ook mogelijk. Soms ging dat volgens de regels, soms ging dat met geweld. Wie waren nu de echte machthebbers binnen het Byzantijnse Rijk? Breng de informatie die je leest onder in de vier domeinen: sociaal, politiek, economie en cultureel.

Het Byzantijnse Rijk is ontstaan uit het Romeinse Rijk. Vele gebruiken werden daarom ook in het begin overgenomen, zoals de wetgeving. De sociale structuur in het Byzantijnse Rijk zag er als volgt uit:

Hoe de macht verdeeld was binnen het Byzantijnse Rijk, was gebaseerd op de sociale structuur. Hoe hoger in de piramide, des te dichterbij de macht. Het Byzantijnse rijk had een goed werkend ambtelijk apparaat. In tegenstelling tot in het West-Romeinse Rijk (WRR), was het in het Byzantijnse rijk wel mogelijk om op te klimmen. De Byzantijnse ambtenaren waren goed opgeleid, ze volgden juridische opleidingen. Daarnaast hadden ze elk hun specialisatie. Als een ambtenaar een hogere functie wilde bekleden, dan was dit mogelijk. De ambtenaar moest dan een zwaar examen afleggen. Bij goed resultaat kreeg de ambtenaar dan zijn nieuwe functie. Wanneer hij het niet haalde, moest hij zijn eigenlijke functie blijven vervullen.

De senaat was ook onderdeel van het politieke systeem in het Byzantijnse rijk: *Senatus Populusque Constantinopolis* (SPQC). Net als in het WRR stond de keizer aan het hoofd, maar er was in het Byzantijnse rijk geen sprake van erfopvolging. Officieel was er geen sprake van erfopvolging, maar in de praktijk waren er zeer machtige dynastieën die hebben geregeerd. Net als in Rome, kregen de keizers in Constantinopel vele eretitels. In de beginperiode van het keizerrijk werden oude Romeinse titels zoals *imperator* en *Augustus* nog gebruikt. De Griekse vervangende titels waren onder andere *basileus* en *autokrator*.¹ Ook de keizerin ontving vele eretitels, de meest gangbare waren:

- Basilissa (keizerin)
- Augusta (verhevene)
- Despoina (meesteres)

---

¹ Basileus/autokrater: alleenheerser

In principe waren keizerinnen vooral vrouw van, zij hadden maar geringe macht. In uitzonderlijke gevallen kon de keizerin de macht wel overnemen. Bij het overlijden van de keizer had zij twee keuzes:

- Ze werd regentes samen met een minister en nam de macht op zich voor te jonge keizers.
- Zij huwde opnieuw en haar nieuwe echtgenoot werd keizer.

De keizer en keizerin stonden hoog in aanzien. Kijkend naar de heerschappij van de Byzantijnse keizers, is vast te stellen dat het een absolutistische monarchie was. Het droit devin komt duidelijk naar voren, gezien de verafgoding van de keizer en keizerin. De keizer werd gezien als een goddelijke persoon, gezonden om tijdelijk het imperium te besturen. Een Byzantijnse keizer had dus veel invloed en macht in de kerk. De kerk wist echter haar invloed terug te winnen. In het begin van het rijk werd de keizer vooral gezien als een militair. Door hem te zalven werd de koning ook een priesterkoning.

Binnen het ambtelijk apparaat was er een speciale soort ambtenaar: de eunuchen. Eunuchen waren jonge mannen, maar wel gecastreerd.

Opvallend is dat castreren in het Byzantijnse rijk verboden was. Daarom werden de jongens vaak over de grens gestuurd, waar het wel mocht. Ondanks dat eunuchen laag in aanzien stonden, waren ze zeer gewild. Ze hadden zeer hoge posities aan het hof, het leger en het ambtelijk apparaat. Ze werden zelfs opgenomen in de hofhouding van de keizerin en werd hen de zorg van de keizerskinderen toevertrouwd. Ze werden veel betrouwbaarder gezien, omdat zij minder testosteron bezaten. Veel belangrijker nog: ze konden niet vreemdgaan met de keizerin en waren uitermate trouw en loyaal.

Informatie afkomstig uit:

Dolen van, H.L. (2009). *De Byzantijnse geschiedenis in een notendop*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.

Herrin, J. (2007). *Byzantium: het verrassende leven van een middeleeuws rijk*. Amsterdam: Uitgeverij Bulaaq.

Vinckx, E. *Zelfstudiepakket: Byzantijnse rijk [cursus]*. Hasselt: PXL Education.